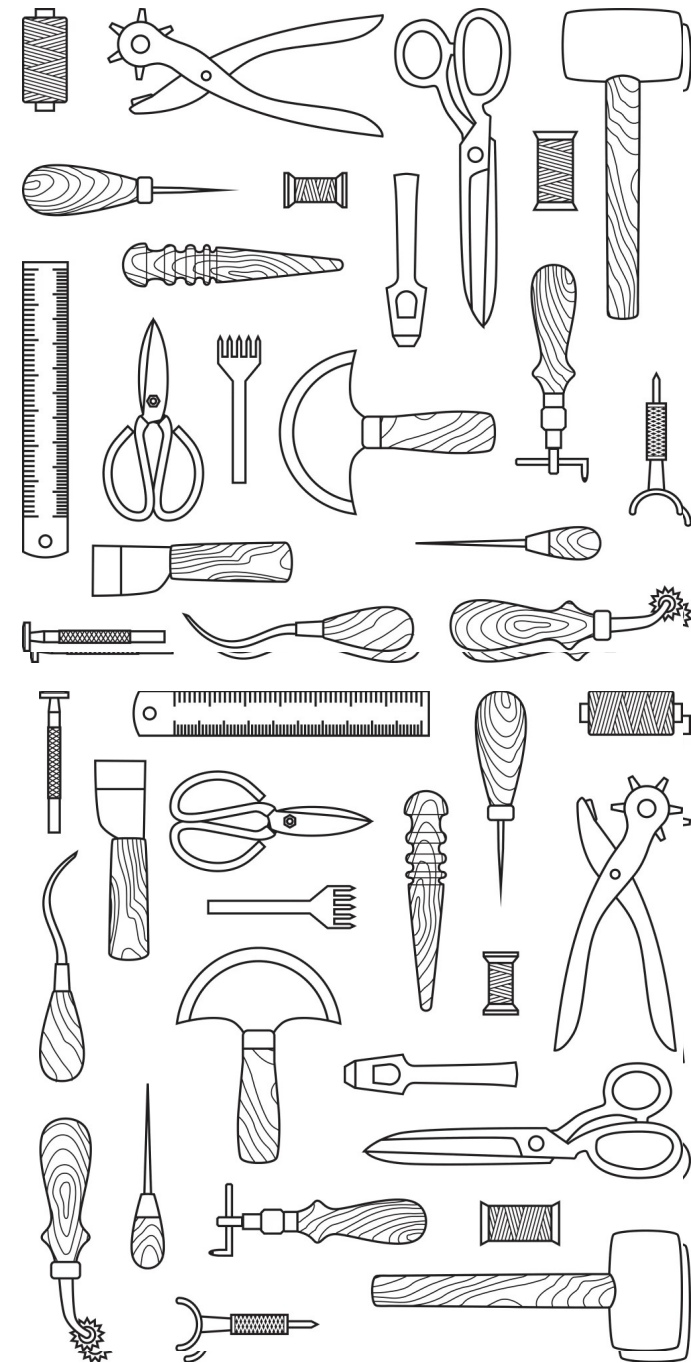

Slöjdsalen som demokratisk arena

Att skapa förutsättningar för elever i anpassad grundskola att utveckla självbestämmande, medbestämmande och solidaritet

Anna Sjöqvist
Biträdande lektor i specialpedagogik
Institutionen för pedagogiska studier
Karlstads universitet

Bildning – för ett demokratiskt samhälle

Alla elevers rätt till personlig utveckling, att göra aktiva livsval och aktivt delta i social gemenskap och i samhällslivet.

Bildning - en livslång process (Wolfgang Klafki)

- Självbestämmande
- Medbestämmande
- Solidaritet

Utbildning för bildning: slöjd i anpassad grundskola som exempel

Bildning genom slöjd

Slöjd för bildning – både då och nu

Utrymme för slöjd:

- 670 h i anpassade grundskolans ämnen
- 330 h i grundskolan

Fyra kunskapsaspekter i slöjd (Borg, 2001):

- Praktiska
- Teoretiska
- Estetiska
- Sociala

Borg, K. (2001). Slöjdämnet: Intryck, uttryck, avtryck
[Doktorsavhandling, Linköpings universitet]. DiVA.

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1159428/FULLTEXT02.pdf>

Hur kan bildning genom slöjd ta sig uttryck?

Självbestämmande

- Eleven gör egna val (fritt val, val inom tema, val av detaljer)
- Bygga på/involvera elevens intressen

Medbestämmande

- Inta jämbördiga positioner – skapa horisontella relationer
- Vid vertikala relationer – värna elevens värdighet och självkänsla

Solidaritet

- Medveten placering/möblering och arbete i grupp
- Skapa förutsättningar för interaktion mellan elever

Bildning genom slöjd – att skapa förutsättningar i undervisningen

- Variera undervisningsmetoder och skapa balans mellan självbestämmande, medbestämmande och solidaritet
- Variera innehåll och skapa balans mellan praktiska, teoretiska, estetiska och sociala kunskapsaspekter
- Ämneskompetens
- Specialpedagogisk kompetens
- Didaktisk kompetens - pedagogisk takt
- Observera ”efter elevens förutsättningar” (ämnesområden i anpassad grundskola, individuella programmet i anpassad gymnasieskola)

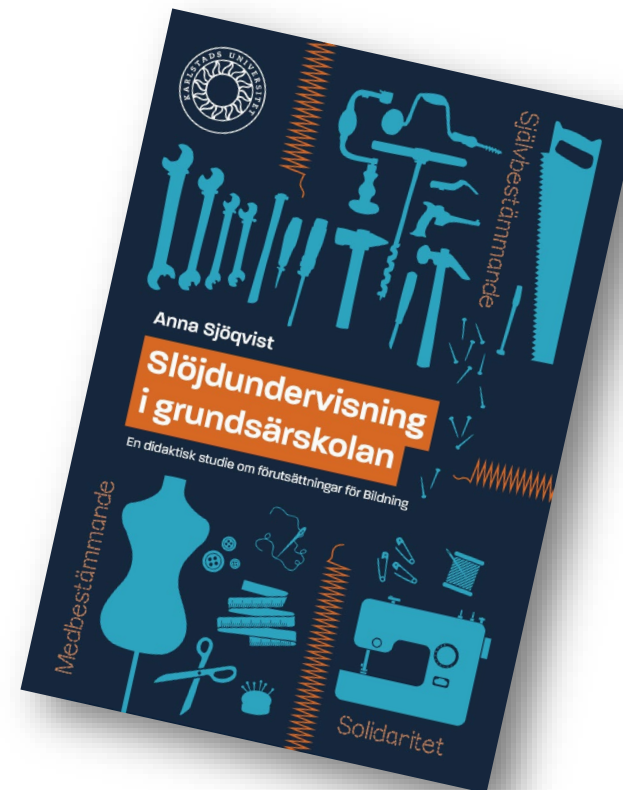
Bildning genom slöjd – att skapa förutsättningar i organisationen

- Tid och forum för ämneslärare och klasslärare att mötas
- Tid och forum för ämneslärare och elevassistenter att mötas
- Tid och forum för elever från olika skolformer att mötas

För den som vill läsa mer:

Sjöqvist, A. (2025). Slöjd och bildning. I J. Wäger & D. Östlund (Red.), Ämnesdidaktik för elever med intellektuell funktionsnedsättning: Hållbart och meningsfullt lärande (ss. 71-96). Studentlitteratur.

Sjöqvist, A. (2022). Slöjdundervisning i grundsärskolan: En didaktisk studie om förutsättningar för Bildning [Doktorsavhandling, Karlstads universitet]. DiVA. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1656156/FULLTEXT02.pdf>